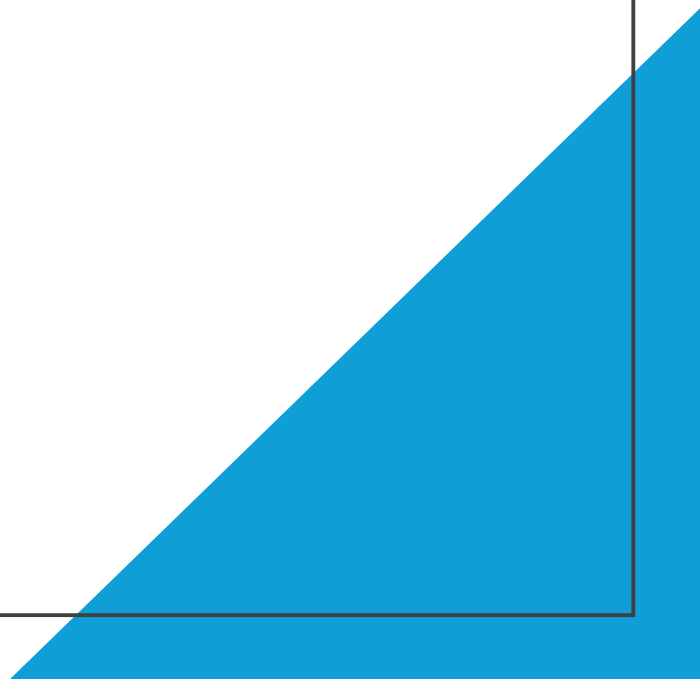

Jvairūs informacijos šaltiniai, teisėtas naudojimas skaitmeninių turinių

Pasirengimas pranešimui

- Pagrindinis šios pamokos tikslas – padėti mokiniams suprasti, kad paisydami šaltinių autorių teisių, taip gerbiame save.

Galimos temos

Autorinės
teisės, Kas tai?
Kodėl svarbu?
Kas jas gina?

Plagijavimas;

Kas yra
dirbtinis
intelektas,
plagijavimas ir
ar jis
nepažeidžia
autorius
teisių;

Kas yra
pirminiai,
antriniai ir
tretiniai
informacijos
šaltiniai;

Kaip sužinoti,
ar šaltiniai
patikimi;

Kaip ir kodėl
reikia teisėtai
naudotis
skaitmeniniu
turiniu.

Galimos temos

Informacijos paieška,
kaip nepasiklysti
informacijos gausybėje.

Nuoroda suskaitmeninto ir skaitmeninio kultūros paveldo turinio naudojimo teisių priskyrimo bei ženklavimo metodika ir rekomendacijos

- [https://www.emuziejai.lt/wp-content/uploads/2013/02/Zenklavimo Metodika ir rekomendacijos.pdf](https://www.emuziejai.lt/wp-content/uploads/2013/02/Zenklavimo_Metodika_ir_rekomendacijos.pdf)

moks.link/bdnm

Žodis po žodžio

Įvairūs informacijos šaltiniai,
teisėtas naudojimas ir
skaitmeninių turinių

Pasitelkę tam tikrus **raktinius žodžius** galime ieškoti informacijos įvairiuose šaltiniuose. Dokumentai, kalbos, vaizdo įrašai, tinklalapiai, nuotraukos ir žmonės – tai **informacijos šaltinių** pavyzdžiai. Vis dėlto informacijos šaltiniai retai būna neutralūs. Mus gali pasiekti ir nepatikima, nepatikrinta informacija, skleidžiama įvairiais tikslais, pavyzdžiui, verslo, politiniais ar net nusikalstamos veikos. Svarbu atkreipti dėmesį, iš kur ateina informacija, kodėl ją dalijamasi ir kiek patikimas yra informacijos šaltinis. Štai kodėl dauguma žurnalistų norėdami patikrinti renkamos informacijos autentiškumą dirba laikydamiesi **dvių šaltinių principo**: jeigu dviejų šaltinių pateikta informacija sutampa, greičiausiai ji yra teisinga.

Radus ir pasirinkus patikimą informaciją labai svarbu teisėtai ja naudotis, tai yra nesisavinti kitų žmonių atliktų darbų ar minčių. Remdamiesi tam tikru šaltiniu visada privalome nurodyti jo autorių, jei reikia – cituoti. Priešingu atveju pažeisime **autorių teises** ir būsime apkaltinti plagijavimu. Kiekvienas jūsų darbas, kurį rengiate, nesvarbu, ar tai būtų rašto darbas, pristatymas, ar kuriamas turinys medijose, visada turi būti originalus ir savarankiškas.

Informacijos paieškos ir naudojimosi ja etapai

Pirminiai informacijos šaltiniai

– originalūs dokumentai, meno kūriniai, įstatymai, laiškai, tam tikrų įvykių liudininkų prisiminimai ir pan. Pavyzdžiui, Kvėdlinburgo anālai (lot. *Annales Quedlinburgenses*), XI a. istorinis šaltinis.

Antriniai informacijos šaltiniai

pateikia informaciją apie pirminius informacijos šaltinius, juos analizuoja, apžvelgia ar interpretuoja, pavyzdžiui, straipsniai, kritika, literatūros apžvalgos. Pavyzdžiui, Alfredas Bumblauskas, „1009-iejį Lietuvos istorijos periodizacijoje“. Šiame straipsnyje svarstomas 1009 metų šv. Brunono misijos ir mirties aprašymas šaltiniuose.

Tretiniai informacijos šaltiniai

pateikia faktinius duomenis, susistemintą medžiagą iš kitų šaltinių, pavyzdžiui, enciklopedijos, vadovėliai, chronologijos. Pavyzdžiui, Kvedlinburgo anālai. Straipsnis visuotinėje lietuvių enciklopedijoje (<https://www.vle.lt/straipsnis/kvedlinburgo-analai/>).

1

PASITIKRINAME

Perskaitykite Aivaro Sinkevičiaus prisiminimus apie Baltijos kelią. Atsakykite į klausimus ir atlikite užduotis.

VAIKO PRISIMINIMAI... BALTIJOS KELIAS

Prieš 25 metus. Tikrai neatsimenu, kokia tai buvo diena, bet oras buvo tikrai geras 😊. Mano tėvai, kaip ir daugelis Lietuvos žmonių, tą dieną vyko į Baltijos kelią. Nors man buvo penkeri, kartu važiauvau ir aš. Transporto priemonės mes neturėjome, todėl važiovome su mano tėčio bendradarbiu jo automobiliu (pirmuoju žiguliuku). Mūsų vieta gyvoje Baltijos grandinėje buvo ties posūkiu į Širvintas, tą aš tikrai gerai atsimenu. Šalia tos vietos lauke augo rugiai. Atsiminimui mes nusiskynėm kelias varpas, ir jos kokius dešimt metų buvo namie tai diena atminti. Taip pat atsiminimuose išliko léktuvas, kuris skrido pažeme ir kažką mėtė. Po to mesėjome pažiūrėti, kaip buvo statomas kryžius, tik negaliu atsiminti, ar jis jau stovėjo, ar jį ta proga statė. Šis kryžius tebestovi ties pačiu posūkiu į Širvintas. Po iškilmių visi išsiskirstė ir mes vykome namo. Aš spėju, kad buvo nemažas srautas transporto, nes kai važiovome, jau buvo tamsu. Grįžtant namo, gerai atsimenu, mus lenkė daug vienoje vietoje važiausių motociklininkų (dabar vadinamų baikeriais). Tai va, tokie migloti prisiminimai iš Baltijos kelio...

- 1.1. Koks tai šaltinis (pirminis, antrinis, tretinis)? Kodėl taip manote?
- 1.2. Internete raskite kitų žmonių prisiminimų apie Baltijos kelią. Aptarkite, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi.
- 1.3. Tretiniuose informacijos šaltiniuose raskite faktų apie Baltijos kelią, kuriais galėtumėte papildyti Aivaro pasakojimą.

Vertinimo kriterijai

Kriterijai	Taškai
Ar pavyko sudominti klausytojus kalbos pradžioje?	1 taškas
Ar kalbėtojas išmanė kalbos temą, pagrindė teiginius, klausytojus įtikino?	4 taškai
Ar kalbos pabaiga buvo tinkama (užduotis ir apibendrinimas)?	2 taškai
Ar kalbėtojui sekėsi palaikyti ryšį su auditorija?	1 taškas
Ar kalbėtojo intonacija buvo tinkama, ar ji padėjo išlaikyti klausytojų dėmesį?	1 taškas
Kalbėtojo gestai ir laikysena.	1 taškas